

Selina Cronström
Veera Wickholm

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö
Sosionomi (AMK), varhaiskasvatuksen opettaja
Opinnäytetyö, 2023

ISÄN JA LAPSEN TURVALLISEN KIINTY- MYSUHTEEN MUODOSTUMINEN

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

TIIVISTELMÄ

Selina Cronström

Veera Wickholm

Isän ja lapsen turvallisen kiintymyssuhteen muodostuminen – kuvaileva kirjallisuuskatsaus

44 sivua ja 1 liite

Kevät 2023

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyön virkakelpoisuus

Sosionomi (AMK), varhaiskasvatuksen opettajan virkakelpoisuus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä tietoa turvallisen kiintymyssuhteen muodostumisesta isän ja lapsen välillä. Tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, miten isät itse voivat vaikuttaa turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiseen ja sen tukemiseen varhaisen vuorovaikutuksen kautta. Opinnäytetyön työelämäyhteistyökumppanina toimi MIELI Suomen mielenterveys ry, jäljempänä MIELI ry.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää MIELI ry:n sisällöissä. Opinnäytetyötä voivat hyödyntää kaikki aiheesta kiinnostuneet, vanhemmat, sekä sosiaalialan ammattilaiset ja opiskelijat, jotka työskentelevät lasten ja perheiden parissa. Opinnäytetyö toteutui kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Aineistohaku tehtiin viidestä eri tietokannasta. Kirjallisuuskatsauksen aineistoon valikoitui kaksi suomenkielistä ja kolme englanninkielistä tieteellistä tutkimusartikkelia, jotka analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Kirjallisuuskatsauksen tulosten mukaan isän ja lapsen kiintymyssuhteen muodostumista ja vuorovaikutusta ei ole tutkittu laajasti. Tulosten mukaan isän ja lapsen turvallisen kiintymyssuhteen muodostumista tukevat arkiset vuorovaikutustilanteet, kuten perushoitotilanteet ja yhdessäolo, sekä raskauden ja syntymän aikaiset tekijät ja tasapainoiset mielikuvat lapsesta. Tutkimuksista selvisi, että isyyteen sitoutuminen on kiintymyssuhdetta ja vuorovaikutusta tukeva tekijä. Kirjallisuuskatsaus tuki myös aikaisempia tutkimuksia siitä, että isän ja lapsen turvallinen kiintymyssuhde perustuu eri kiintymyksen osa-alueelle kuin äidin ja lapsen välinen kiintymyssuhde.

Asiasanat: vanhempi-lapsisuhde, kiintymyssuhde, varhainen vuorovaikutus

ABSTRACT

Selina Cronström and Veera Wickholm

The formation of a secure attachment style between a father and a child – a descriptive literature review

44 pages and 1 appendix

Spring 2023

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services

The goal of the thesis was to increase knowledge about the formation of a secure attachment relationship between a father and a child. The aim was to provide information on how fathers themselves can contribute to the formation of secure attachment relationship and support them through early interaction. The partner of the thesis was MIELI Mental Health Finland ry, thereafter Mieli ry. The aim of the thesis was to produce information that can be used in different types of content of Mieli ry, and the thesis could be used by anyone interested in the subject, parents, professionals working in the social sector and students working with children and families.

The thesis was carried out as a descriptive literature review. The data was searched from five different databases. Two Finnish and three international scientific research articles were selected for the literature review, and they were analysed using inductive content analysis.

According to the results of the literature review, the formation and interaction of the father-child attachment has not been extensively studied. The results suggest that the formation of a secure attachment between father and child is supported by everyday interactions, such as basic care and togetherness, as well as by factors during pregnancy, birth and balanced mental images of the child. Data showed that paternity commitment is a factor that supports attachment and interaction. The literature review also supported previous studies that the secure attachment between father and child is based on a different aspect of attachment than the attachment between mother and child.

Keywords: parent-child relationship, attachment, early interaction

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT JA KÄSITTEET	5
2.1 Kiintymyssuhdeteorian tausta	5
2.2 Kiintymyssuhdemallit.....	7
2.3 Isyys ja isän ja lapsen kiintymyssuhde.....	9
2.4 Varhaisen vuorovaikutuksen muodostuminen.....	12
3 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHTA, TAVOITTEET JA TYÖELÄMÄKUMPPANI	13
3.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	13
3.2 Työelämäkumppani.....	14
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	15
4.1 Tutkimusmenetelmänä kirjallisuuskatsaus	15
4.2 Aineiston kerääminen.....	16
4.3 Aineiston analyysi	21
5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	25
6 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	28
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	29
8 POHDINTA JA AMMATILLINEN KASVU.....	31
8.1 Pohdinta.....	31
8.2 Ammatillinen kasvu	32
8.3 Opinnäytetyön soveltaminen kirkon nuorisotyössä	33
LÄHTEET.....	36
KIRJALLISUUSKATSAUKSEN LÄHTEET.....	40
LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Äidin ja lapsen välistä suhdetta ja sen rakentumista on tutkittu paljon, kun taas isän ja lapsen välisen suhteen rakentumista on tutkittu paljon vähemmän. Isän ja lapsen välinen kiintymyssuhde rakentuu eri tavalla kuin äidin ja lapsen kiintymyssuhde. Todennäköistä on, että isän ja lapsen välinen kiintymyssuhde muodostuu eri perustalle kuin äidin ja lapsen kiintymyssuhde. (Sinkkonen, 2018, s. 52.) Miehiltä, naisilta, isiltä ja äideiltä odotetaan rooleissaan tietynlaista käytöstä ja aikaisemmin roolien tehtävät olivat selkeämmät, mutta nykyään miehen ja naisen roolit ovat muovautuneet lähemmäksi toisiaan. Kuitenkin vielä olemassa olevat rooliodotukset voivat vaikuttaa isien kykyyn löytää omannäköisensä isyys. (Miessakit, 2020, s.19–20.)

Isyyden tukemisella on tärkeitä vaikutuksia isä-lapsisuhteeseen ja sen kehittymiseen. Isän osallistumisella lapsen kasvattamiseen on lapsen kehitykseen liittyviä vaikutuksia. Isä-lapsi-suhde vaikuttaa lapsen emotionaaliseen, kognitiiviseen sekä sosiaaliseen kehitykseen. Tämän lisäksi sitoutuneen isän on huomattu vähentävän lapsen riskiä häiriökäyttäytymiseen. Hyvä isäsuhde vaikuttaa pojilla käyttäytymiseen ja tytöillä tunne-elämään. (Miessakit, 2020, s.17.)

Hyvällä isä-lapsi-suhteella sekä sitoutuneella isyydellä on merkitystä lapsen suotuisalle kasvulle. Hynysen mukaan Miettinen ja Rotkirch (2012) sekä Ylikännö (2009) kertovat isyyden olevan murroksessa. Jo 1990-luvun alusta alkaen on puhuttu uudesta isyydestä. Tällä tarkoitetaan isien halua osallistua lasten hoivamiseen ja kasvattamiseen sekä halua luoda emotionaalinen suhde lapsiinsa. (Hynynen, 2016, s. 133)

Opinnäytetyömme käsittelee turvallista kiintymyssuhdetta ja sen tukemista isän ja lapsen välillä varhaisen vuorovaikutuksen näkökulmasta. Käsittelemme aihetta isän näkökulmasta ja haemme vastauksia siihen, miten isät voivat tukea turvallisen kiintymyssuhteen muodostumista.

Valitsimme aiheen, sillä pidämme molemmat kiintymyssuhdetta ja varhaista vuorovaikutusta mielekkäänä ja tärkeänä aihealueena. Pidämme myös isän näkökulmaa kiinnostavana ja ajankohtaisena, sillä isyyteen liittyviä uudistuksia on tapahtunut viime aikoina myös yhteiskunnallisella tasolla. Isyys- ja äitiyslait yhdistyivät vanhemmuuslaiksi ja sen uudistukset tulivat voimaan 1.1.2023, ja tämän lisäksi Kansaneläkelaitoksen perhevapaat uudistuivat elokuussa 2022. Uudistuksen tavoitteena oli, että hoitovastuu ja perhevapaat jakautuvat tasapuolisesti vanhempien kesken, ja että tasa-arvo ja yhdenvertaisuus työelämässä vahvistuvat. (Kansaneläkelaitos, 2022.)

Opinnäytetyön työelämän yhteistyökumppani on MIELI Suomen Mielenterveys ry, jäljempänä Mieli ry, jonka tarpeisiin opinnäytetyö perustuu. Mieli ry:ssä työelämän yhteistyökontaktimme työskentelee neuvolatyössä vanhemmuuteen liittyvien kysymysten ja asioiden parissa. Kirjallisuuskatsauksena toteutuva opinnäytetyömme voidaan hyödyntää tulevissa Mieli ry:n sisällöissä, kuten verkkosivusällöissä, materiaaleissa ja koulutuksissa.

2 TEORETTISET LÄHTÖKOHDAT JA KÄSITTEET

2.1 Kiintymyssuhdeteorian tausta

John Bowlby on psykiatri, joka nähdään kiintymyssuhdeteorian luoja. Hän kehitti kiintymyssuhdeteorian Attachment and Loss -trilogiassaan vuosina 1969, 1973 ja 1980. Pääajatuksena trilogiassa hänellä on se, miten vauvan kokema äidin rakkauden menetys tai äidistä eroon joutuminen voivat mahdollisesti vaarantaa vakavasti vauvan kehityksen. Bowlbyn lisäksi kiintymyssuhdetta eri näkökulmista ovat tutkineet Mary Ainsworth, Mary Main sekä Patricia Crittenden. (Hautamäki, 2011, s. 29.)

Ihmisvauvalla on synnynnäinen ja neurobiologinen tarve muodostaa kiintymyssuhde, sillä kiintymyssuhteen syntyminen ja läheisyys hoivaajaan ovat takuu

eloonjäämiselle. Vauva siis pyrkii aktiivisesti kiintymään lähellään olevaan hoivaajaansa pyrkiäkseen täyttämään turvallisuudentarpeensa. Koska vauvan lähellä on yleensä aina joku aikuinen ja hoivaaja, kiintyminen voi tapahtua jopa etäiseen, vihamieliseen tai laiminlyövään aikuiseen. (Hautamäki, 2011, s. 30; Sinkkonen 2018, s. 36.)

Kiintymyssuhde muodostuu vastavuoroisesti: vauva kiintyy hoivaajaansa ja hoivaaja vauvaan. Hoivaajan kiintymykseen liittyy vahva tunneside sekä halu hoivata lasta. Vauva puolestaan kaipaa perusturvallisuudentunnetta, joka onkin ensimmäinen kiintymyssuhteen tavoite. Tätä turvallisuudentunnetta hoivaaja pystyy rakentamaan jokapäiväisissä hoivatilanteissa, kun vauva viestii olevansa rauhaton. Näiden tarpeiden tyydytettyä vauva pystyy kiinnittymään hoivaajaansa tunnetasolla. (Nurmi ym., 2014, s. 30; Salo, 2002, s. 52–53.)

Toinen kiintymyssuhteen varhaisista tavoitteista liittyy vauvan tunne- ja vireystilojen säätelyyn. Pieni vauva tarvitsee hoivaajan, joka kykenee säätelämään hänen tunnetilojaan ja rytmittämään päivää unen ja hereillä olon välillä. Kolmas tavoite liittyy puolestaan vuorovaikutukseen ja kommunikaatioon. (Salo, 2002, s. 53.)

Vauvan ensimmäisiä tapoja viestiä on itku. Kun vauva itkee ja viestii olevansa rauhaton, hoivaajan tulee vastata tähän hätään, jotta vauvan turvallisuudentarpeeseen vastataan. Lisäksi hoivaajan on vastattava hätään tavalla, jota vauva ymmärtää: fyysisellä läheisyydellä ja kosketuksella, tuoksullaan ja rauhoittavalla äänellä. (Salo, 2002, s. 53.)

Hoivatilanteet, kuten vaipanvaihto ja syöttäminen, jättävät muistijälkiä vauvan mieleen. Kun niitä tapahtuu riittävästi samanlaisina, niistä kehittyy yleistyksiä ja prototyyppisiä, representaatioita. Bowlbyn kiintymyssuhdeteorian keskeisiin käsitteisiin kuuluvat sisäistetyt työskentelymallit (Internal Working Model, IMW). Nämä työskentelymallit sisältävät muistijälkiä, odotuksia ja mahdollisesti luottamuksen hoivaajan saatavilla oloon. Vauvan ajatus “kun itken nälästä, hoivaaja tulee ja ruokkii minut” yleistyy ajatukseksi “kun tarvitsen lohdutusta, hoivaajani on lähelläni” ja siitä edelleen abstraktimpaan “hoivaajani rakastaa minua.” Näiden

työskentelymallien avulla vauva pystyy havainnoimaan mitä hänen ympärillään tapahtuu ja ennakoimaan tulevaa ja siihen liittyviä suunnitelmia. Näitä työskentelymallien mahdollistamia asioita on pidetty yhtenä aivojen tärkeimpinä tehtävinä. (Sinkkonen, 2018, s. 37.)

2.2 Kiintymyssuhdemallit

Mary Ainsworth on havainnointinsa perusteella löytänyt kolme eri kiintymyssuhdemallia: turvallisen, turvaton-välttelevän ja turvaton-ristiriitaisen. Turvallinen kiintymyssuhde syntyy silloin, kun vauva kykenee ennakoimaan elämäänsä ja on saanut varmuuden siitä, että hän voi ilmaista kaikenlaisia tunteita, kuten raivoa ja pettymystä, ilman että tulee hylätyksi. Kun vauvan perustarpeet on tyydytetty ja hän on varma siitä, ettei tule hylätyksi, vauvalla on voimavaroja oppimiseen, ympäristön tutkimiseen ja uusien taitojen harjoitteluun. (Sinkkonen, 2018, s. 45–46; Nurmi ym., 2014, s. 30.)

Turvallinen kiintymyssuhde muodostuu lapsen saadessa kokemuksia ihmissuhteissa, joissa hän on kokenut, että hoivaaja saatavilla ja auttaa ja lohduttaa häntä hädän hetkellä. Lapsella voi olla samanaikaisesti kiintymyssuhde jopa 3–5 ihmiseen, kuten omiin vanhempiin, sisaruksiin ja isovanhempiin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2022; Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2017.)

Välttelevästi kiinnittynyt lapsi on oppinut, että voimakkaiden tunteiden kuten raivon ilmaisu tai lohdutuksen tarve voi ajaa hoivaajaa pois hänen luotaan, mikä johtaa yksinäjämiseen. Lapsi on oppinut, että hoivaaja edellyttää lapselta kykyä päästä näistä tunnekuohuista yksin yli. Tämä johtaa siihen, että lapsi tarkkailee jatkuvasti hoivaajansa reaktioita, jotta voisi vastata niihin tämän toivomalla tavalla ja oppii tukahduttamaan tunteita, jotka ajavat hoivaajaa pois hänen luotaan. (Sinkkonen, 2018, s. 46.)

Ristiriitaista kiintymyssuhdetta kuvastaa ailahtelevaisuus ja epävarmuus. Ristiriitaisesti kiinnittynyt lapsi ei voi olla varma siitä, miten hoivaaja suhtautuu ja reagoi hänen tunnekuohuihinsa, mikä pakottaa lapsen ilmaisemaan tunteitaan

voimakkaammin, jotta hoivaaja olisi pakotettu reagoimaan niihin. Vuorovaikutussuhde hoivaajan ja lapsen välillä on tällöin negatiivissävytteistä molempien osapuolten toimesta ja lapsen suhde hoivaajaan voi muuttua vihamielisriippuvaiseksi. (Sinkkonen, 2018, s. 46.)

Näiden kiintymyssuhdemallien lisäksi on myös jäsentymätön kiintymyssuhdemalli. Jäsentymätön kiintymyssuhde on liitetty lapsuusajan epäterveeseen ympäristöön. Tällaisessa turvattomassa ympäristössä kasvaminen altistaa lapsen vaikeuksille toimia muiden ihmisten kanssa, koska heillä ei ole tervettä esimerkkiä siitä, miten ihmisten kanssa ollaan vuorovaikutuksessa. Tällaisissa epävakaissa kasvuympäristöissä vanhemmat saattavat käyttää epäjohdonmukaisia rangaistuksia ja käyttäytyä lapsen terveydelle haitallisesti ja vaarallisesti esimerkiksi fyysisen väkivallan ja seksuaalisen hyväksikäytön kautta. (Jokiniemi, 2022.)

Lapsen kokeman varhaisen turvattomuuden on todettu olevan yhteydessä riippuvaisuusongelmiin nuoruusiässä ja aikuisuudessa. Ristiriitainen kiintymyssuhde ennustaa myöhempiä ahdistusoireita ja välttelevä kiintymyssuhde tulevaisuuden käytöshäiriöitä. Kiintymyssuhde vaikuttaa läpi elämän: lapsuudessa turvallisesti kiintyneelle lapselle on kehittynyt hyvä tunneäly, mikä voi helpottaa esimerkiksi koulun aloittamisessa, sillä lapsella on oletus siitä, että hän voi luottaa opettajaansa. Nuoruusiässä turvallisesti kiintynyt nuori hakee samanlaisia ystävyysuhteita, joissa on tasapainoa itsenäisyyden ja yhteisyyden välillä kuin mitä hänellä on suhteessa hänen omiin vanhempiinsa. Lapsuuden kiintymysmalli on yhteydessä myös parisuhteen kiintymysmalleihin, mikä vaikuttaa esimerkiksi tapaan, jolla tunteita ilmaistaan parisuhteessa. Sinkkonen kertoo, että Magai ym. (2016) mukaan lapsuudessa syntynyt turvallinen kiintymyssuhde helpottaa keski-iässä naisia sietämään ja käsittelemään kotoa lähteneiden lastensa jättämää tyhjyyden tunnetta ja miehiä selviämään työttömäksi jäämisestä. (Sinkkonen, 2018, s. 10, s. 62, s. 79, s. 105.)

Turvallinen suhde hoivaajaan edistää lapsen psyykkistä hyvinvointia aikuisuuteen saakka, kun taas varhaisessa kehitysvaiheessa koettu stressi puolestaan vaikuttaa yksilön stressinsäätelyjärjestelmään. Tämä suurentaa riskiä sairastua masennukseen vaikeuksia kohdatessa. Turvallista kiintymyssuhteen

muodostumista tukee hoivaajan uteliaisuus lapsen tunteita ja tarpeita kohtaan sekä hoivaajan taito vastata niihin. (Heikkinen, 2022; Markkula ja Suvisaari, 2017.)

Toimiva varhainen vuorovaikutus ja turvallinen kiintymyssuhde lapsuudessa on lapsen mielenterveyttä suojaava tekijä. Varhaisessa vuorovaikutuksessa tärkeää on niin hoivaajan kuin lapsenkin kyky sitoutua toistensa tarpeisiin ja ominaisuuksiin. Jaetut myönteiset tunnekokemukset hoivaajan kanssa auttavat suojaamaan lapsen mielenterveyttä. Pitkäaikaiset ja vakavat ongelmat vuorovaikutuksessa, vauvan hoidossa ja vauvan käyttäytymisessä lisäävät riskiä vauvan psyykkisen häiriön syntymiseen. Hoivaajan psyykkisen ja fyysisen terveyden haasteet voivat heikentää vanhemmuuden laatua, mikä puolestaan heikentää vauvan mielenterveyden kehitystä. Vauvan ongelmat kuten sairaudet, itkuisuus tai haastava temperamentti ovat hoivaajan jaksamista heikentäviä tekijöitä. (Puura ja Tamminen, 2016, s. 951–952.)

2.3 Isyys ja isän ja lapsen kiintymyssuhde

Sanalla ”isä” viitataan arkipuheessa lapsen miespuoliseen vanhempaan ja isyyden käsitteellä miehen vanhemmuuteen. Isyys voidaan jakaa esimerkiksi neljään eri ulottuvuuteen, joita ovat biologinen, juridinen, psykologinen ja sosiaalinen isyys. Biologisella isyydellä tarkoitetaan miehen ja lapsen biologista suhdetta, joka alkaa lapsen hedelmöityksestä. Juridisella isyydellä tarkoitetaan isän laillisia velvollisuuksia ja oikeuksia lapseen. Suomessa juridisesti isäksi tullaan yleensä avioliitossa isyysoletuksen tai adoption kautta ja avioliiton ulkopuolella isyyden tunnustamisen kautta. Psykologinen isyys voidaan määritellä kiintymykseen ja tunteeseen pohjautuvaa isäsuhdetta, joka muodostuu silloin kuin lapsi pitää miestä isänään, kiintyy ja turvautuu häneen. Psykologista isyyttä on isän tunne siitä, että hän kokee olevansa lapsensa isä tai lapsen tunne siitä, että tuo mies on minun isäni. Sosiaalinen isyys puolestaan rakentuu lapsen kanssa elämisen ja asumisen, vuorovaikutuksen ja huolenpidon kautta. (Eerola ja Mykkänen, 2014, s. 10–11.)

Eri luokittelut eivät sulje toisiaan pois, vaikka usein sama mies saattaa olla isä kaikkien määritelmien mukaan. Näin ei kuitenkaan aina ole. Perinteiseksi mielletyn perhemalliksi rinnalle on noussut viime vuosikymmenten aikana yksinhuoltaja-, sateenkaari- ja uusperheet, ja nykyisä voi olla esimerkiksi uusperheen isä, sinkku yksinhuoltaja tai sateenkaariperheen isä. Nykyaikana ei myöskään hämmästellä sitä, jos lapsella on kaksi isää. (Eerola ja Mykkänen, 2014, s. 11.)

Mies rakentaa miesidentiteettiään etsimällä omaa tapaansa ja paikkaansa olla mies. Miesidentiteetti muodostuu yksilön kokemusten pohjalta siitä, miten hän on mies ja mitä muut häneltä miehenä odottavat. Yhteiskunnan välittämä mieskuva on yksi näistä odotuksista. Oma identiteetti isyydestä muodostuu samalla tavalla. Yhteiskunta ja yksilöä ympäröivä kulttuuri välittävät eri tavoin viestejä siitä, mitä isiltä odotetaan sekä mitä asioita ja ominaisuuksia isyyteen liitetään. Lisäksi identiteetin muodostumiseen vaikuttavat yksilön oma elin- ja kasvuympäristö, persoonallisuus ja ihmissuhteet. Huomioitava seikka on, että yksilö joutuu aina jossain määrin työstämään omaa identiteettiään suhteessa ympäröivään isä- ja mieskuvaan, sekä näin ollen etsimään omaa paikkaansa muiden isien ja miesten joukossa. (Miessakit, 2020, s. 18–19.)

Perinteinen kuva isyydestä ja mieheydestä on ajan saatossa muuttunut. Perinteisiä miehisyteen liittyviä ominaisuuksia ovat olleet fyysinen voima ja aggressio, mutta nämä piirteet eivät ole nyky-yhteiskunnassa yhtä tarpeellisia kuin ne aiemmin ovat saattaneet olla. Muutosten myötä naisten ja miesten väliset roolit ovat lähentyneet ja muovautuneet lähemmäksi toisiaan. Aiempien miehisyden mallien muutos ja ristiriitaisuus jättää jälkeensä tilaa hämmennykselle miehen haikessa omaa paikkaansa muiden joukossa. Isyyden ja miehisyden odotuksiin liittyy myös sukupolvien väliset erot sekä alueelliset erot. Suomalaiseen mies- ja isäkuvaan ovat vaikuttaneet sotakokemukset. Monissa perheissä koettiin menehtyksiä, kun isät ja pojat menehtyivät rintamalla. Jos rintamalta palattiin kotiin, saattoi miehen henkinen terveys olla kärsinyt niin, että se välittyi perheelle. Suomalaisessa isäkuvassa sodan vaikutukset ovat näkyneet etäisyytenä ja tästä etäisestä isyydestä on siirrytty kohti aktiivista, osallistuvaa ja hoivaavaa isyyttä vasta uusien sukupolvien myötä.

(Miessakit, 2020, s. 18–20.)

Isyys tukee miehen psyykkistä ja fyysistä terveyttä. Miesten terveyskäyttäytymisen tutkimisen mukaan miehet haluavat olla hyvä malliesimerkki lapsilleen ja lapsenlapsilleen. Miehet ovat kertoneet lastensa vaikuttaneen elämäntapojen muutokseen, esimerkiksi tupakoinnin ja alkoholinkäytön lopettamiseen ja vähentämiseen. Psyykkistä terveyttä tukee itsetunnon ja identiteetin vahvistaminen: isyys antaa mahdollisuuden ilmaista huolenpitoa ja hellyyttä eri tavoin kuin miehen muilla elämänalueilla. (Miessakit, 2020, s. 17.)

Kiintymyssuhdeteoriaa on kritisoitu äitikeskeisyydestä ja isyyttä onkin tutkittu äitiystutkimusten, esimerkiksi Mary Ainsworthin kehittämän vierastilanne-tutkimuksen (1978) kautta. Sinkkonen tuo ilmi, että tutkimustulokset Ainsworthin tutkimuksessa ovat olleet ristiriitaisia, sillä vaikka isän sensitiivisyys kertoo kiintymyssuhteen laadusta, yhteys on ollut heikompi verrattuna äidin ja vauvan väliseen suhteeseen. (Sinkkonen, 2020, s. 91; Sinkkonen, 2012, s. 65.)

Todennäköistä on, että isän ja lapsen välinen kiintymyssuhde muodostuu eri perustalle verrattuna äidin ja lapsen kiintymyssuhteeseen. Sinkkonen mukaan tätä perustaa kutsutaan "luottavaiseksi tutkimiseksi" (security of exploration) ja sitä ovat käsitelleet tutkimuksissaan Klaus ja Karin Grossmann. Luottavainen tutkiminen koostuu lapsen avoimesta ja uteliaasta suhtautumisesta uusiin tilanteisiin, lapsen luottamuksesta hoivaajansa auttamishaluun ja saatavilla oloon, sekä hoivaajan antamasta tuesta ja herkkyydestä, silloin kun lapsi tarvitsee hoivaajan läheisyyttä tai kiinnostuu itselleen uudesta asiasta. (Sinkkonen, 2018, s. 52.)

Erot isän ja äidin kiintymyssuhteissa lapseen näyttäytyvät varhaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Äiti saattaa lohduttaa ja rauhoittaa rauhatonta vauvaa, kun taas isä auttaa vauvaa selviytymään epämukavissa tilanteissa rohkaisemalla, kehumalla ja antamalla kiitosta. (Sinkkonen, 2018, s. 52–53.)

Isyyttä voidaan tarkastella myös biologisesta näkökulmasta, sillä isäksi tulemisellä on biologinen pohja. Naisilla yksi vaikuttavista hormoneista on prolaktiini, joka vaikuttaa maidoneritykseen, mutta prolaktiinipitoisuudet nousevat myös miehillä. Miehillä prolaktiini alentaa testosteronitasoa, jonka lasku on

yhteydessä suurempaan hoivaavuuteen ja vähäisempään libidoon. Miehillä, jotka ovat sitoutuneet isyyteen, prolaktiinipitoisuus on korkeimmillaan juuri ennen vauvan syntymää. Vauvan syntymän aikana ja jälkimainingeissa erittyy runsaasti oksitosiinia eli rakkaushormonia. (Sinkkonen, 2020, s. 52–53.)

Kun lapselle on isä ja lapsen isäsuhde on syntynyt, ratkaisevaa näyttää olevan se, miten isä tässä suhteessa toimii. Isän sitoutumisella isä-lapsi-suhteeseen, sen jatkuvuudella ja isän vastuullisuudella on merkittäviä vaikutuksia lapsen elämään ja hänen kehitykseensä. (Huttunen, 2014, s. 185.)

2.4 Varhaisen vuorovaikutuksen muodostuminen

Vuorovaikutus alkaa heti lapsen syntymästä, kun lapsi annetaan äidin rinnan päälle. Sinkkonen kirjoittaa lapsen synnynnäisestä tarpeesta olla aikuisen lähellä ja kiinnittyä aikuiseen, sillä se on elinehto. (Sinkkonen, 2018, s. 36). Hautamäen (2011) mukaan vauvan tapoja ottaa kontaktia ovat muun muassa imeminen, katsekontakti, hymy, tarttuminen, jokeltelu, syliin pyrkiminen sekä itkeminen (Hautamäki, 2011, s. 30).

Hautamäen (2011) mukaan varhaisen vuorovaikutuksen kautta vauva alkaa kehittää itselleen sisäisiä työmalleja, jotka muodostuvat sen mukaan, miten vauva näkee maailman ja itsensä sekä miten hänen tarpeisiinsa vastataan. Näiden mallien avulla vauva havainnoi tapahtumia, ennustaa tulevaa, muodostaa suunnitelmansa ja tulkitsee saamaansa palautetta. (Hautamäki, 2011, s. 31.)

Tronick ym. (1979) mukaan vauvan ja vanhemman vuorovaikutus on vastavuoroista ja vuorovaikutusta säätelevät molemmat yhdessä. (Pesonen, 2010, s. 516). Lapsi osaa säädellä omia tunteitaan ja tarpeitaan vain rajallisesti. Aikuisen tehtävä on toimia ikään kuin peilinä tunteille, ja havaita, ymmärtää sekä vastata lapsen tarpeisiin, jotta lapsi ei joudu kokemaan vaikeaa fyysistä tai psyykkistä pahaa oloa liian kauan. Tätä kykyä ymmärtää lapsen mieltä kutsutaan mentalisaatioksi. Mikäli lapsi ei saa riittävää määrää ärsykyksiä kehityksensä aikana, tietyt taidot kuten tunteiden kokeminen ja niiden säätely sekä puheen kehitys

voivat jäädä puutteellisiksi. Tunnekokemusten ja vaistonvaraisen käytöksen kehittyminen, sekä stressin, tunteiden, sosiaalisen kanssakäymisen ja käyttäytymisen säätely ovat kytköksissä riittävään varhaiseen vuorovaikutukseen ja näiden puutoksilla voi olla kauas kantoisia vaikutuksia. Varhaisen vuorovaikutuksen vaikutukset näkyvät lapsen myöhemmällä iällä esimerkiksi siinä, mitä hän hakee ihmissuhteista sekä miten itse niissä toimii. (Puura ym., 2018.)

Varhaisella vuorovaikutuksella on tärkeä rooli ja se on kriittistä lapsen kehityksen kannalta. Vauva aistii jo pienestä asti vanhempiansa reaktiot omiin tarpeisiinsa, ja sen miten hyvin vanhemmat tarpeisiin vastaavat. Tästä syntyy vauvalle mielikuva siitä, että minä olen hyvä, minä riitän. Perusturvallisuus vaikuttaa myöhemmälläkin iällä, joten sen luominen varhain on erityisen tärkeää. Vuorovaikutuksessa lapsi näkee vanhempiansa erilaiset reaktiot ja oppii niiden kautta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2021.) Riittävä varhainen vuorovaikutus on pohja turvallisen kiintymyssuhteen syntymiselle. Lapselle vuorovaikutus on tärkeää kaiken kehityksen kannalta, mutta erityisesti itsesäätelyn kannalta. Säätelytaitoja pidetään keskeisimpänä harjoiteltavana taitona lapsen kasvatuksessa. Lapsi harjoittelee näitä taitoja aikuisen avulla ja tarvitsee siihen tukea sekä riittävästi harjoittelua. (Pajulahti ym., 2020, s.17.)

3 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHTA, TAVOITTEET JA TYÖELÄMÄKUMPPANI

3.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opintojemme aikana meille on selvinnyt, miten iso tekijä turvallinen kiintymyssuhde lapsuudessa on tasapainoiselle aikuisuudelle ja kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Tulevina sosiaalialan ammattilaisina mielestämme on tärkeää, että ymmärrämme, millainen merkitys turvallisella kiintymyssuhteella on niin lapsen kuin perheenkin hyvinvoinnille. Sosionomin työnkuvaan varhaiskasvatuksen kentällä kuuluu perheiden hyvinvoinnin ja lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen. Kirkon

nuorisotyöohjaajana toimiessaan sosionomin on tärkeää tunnistaa vanhemmuus ja perhe voimavarana, jonka takia on tärkeää, että tunnistamme millaiset mahdollisuudet meillä on perheiden tukemiseen.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa kuvaileva kirjallisuuskatsaus turvallisesta kiintymyssuhteesta isän ja lapsen välillä. Tavoitteenamme on lisätä tietoa siitä, miten isät voivat itse vaikuttaa turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiseen. Mieli ry:n toiveena on, että opinnäytetyömme tuottaa tiiviissä muodossa tietoa, jota he voivat hyödyntää neuvoloihin suunnatuissa sisältöjen kehittämissä (kuten koulutuksissa, materiaaleissa ja verkkosivuartikkeleissa), sekä suoraan perheille suunnatuissa sisällöissä (vanhempainilloissa, materiaaleissa ja verkkosivusisällöissä). Tavoitteenamme on vastata näihin yhteistyökumppanin toiveisiin.

Kirjallisuuskatsauksemme tutkimuskysymyksiä ovat:

- 1) Miten turvallinen kiintymyssuhde muodostuu isän ja lapsen välille?
- 2) Miten isä voi tukea turvallisen kiintymyssuhteen muodostumista lapseen varhaisen vuorovaikutuksen avulla?

3.2 Työelämäkumppani

Työelämäkumppanimme toimii Mieli ry, eli MIELI Suomen Mielenterveys ry, maailman vanhin mielenterveysalan kansalaisjärjestö. Järjestön perustehtäviin kuuluu mielenterveyden edistäminen, mielenterveysongelmien ehkäisy ja kriisiavun tarjoaminen. Mieli ry toteuttaa paljon erilaista toimintaa, kuten koulutuksia, kampanjoita ja hankkeita, sekä kriisityötä kriisipuhelimen muodossa sekä kriisikeskuksissa ympäri Suomea. He tarjoavat materiaalia ja työvälineitä lasten ja nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille mielenterveystaitojen vahvistamiseen. Mieli ry tekee mielenterveystyötä iästä riippumatta, eli heidän työnsä koskettavat lasten ja nuorten lisäksi myös työikäisiä ja ikääntyviä ihmisiä. Mieli ry:n työ ei rajoitu Suomen sisälle, vaan se vaikuttaa myös kansainvälisesti. Mieli ry:n työskentelyyn osallistuu 3 000 vapaaehtoista eri puolella Suomea. (Mieli ry, i.a.-a; Mieli ry, i.a.-b.)

Opinnäytetyömme on kuvaileva kirjallisuuskatsaus työelämäkumppanin toiveesta. Yhteistyökumppanimme osallistuu prosessiin ohjauskeskusteluiden sekä palautteen antamisen kautta. Teemme tiivistä yhteistyötä Mieli ry:n kanssa, koska opinnäytetyömme kehittyi vastamaan heidän tarpeitaan. Laadimme opinnäytetyössämme käytettävät tutkimuskysymykset yhdessä yhteistyökumppanimme kanssa, joihin vastaamme opinnäytetyömme kautta.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusmenetelmänä kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsaukset voidaan jakaa kolmeen eri tyyppiin, joita ovat kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus, sekä meta-analyysi. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on laaja perustyyppi ja sen takia se voidaan jaotella edelleen narratiiviseksi tai integroivaksi katsaukseksi. Narratiivisella kirjallisuuskatsauksella pystytään esittämään laaja kuva käsiteltävästä aiheesta ja sen avulla pystytään kuvaamaan aiheen kehityskulku ja historia. Integroivalla kirjallisuuskatsauksella puolestaan pystytään kuvailemaan käsiteltävä aihe monipuolisesti ja sen avulla voidaan tuottaa uutta tietoa tutkitusta aiheesta. (Salminen, 2011, s. 6–8.) Valitsimme opinnäytetyömme toteutusmuodoksi kuvailevan kirjallisuuskatsauksen työelämäyhteistyökumppanimme toiveesta, ja koska mielestämme se oli sopiva aiheellemme.

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen vaiheita on neljä ja ne koostuvat 1) tutkimuskysymyksen muodostamisesta, 2) aineiston valitsemisesta, 3) kuvailun rakentamisesta ja viimeiseksi 4) tuotettujen tulosten tarkastelemisesta (Kangasniemi ym., 2013, s. 291).

4.2 Aineiston kerääminen

Opinnäytetyömme on toteutettu parityönä, jolloin osallistuimme yhdessä aineiston keräämiseen ja analysointiin. Rajasimme kirjallisuuskatsaukseen valittavaa aineistoa laatimalla sisäänotto- ja poissulkukriteerit. Etsimme materiaaliksi vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleja, joiden sisäänottokriteerit rakentuivat seuraavista: 1) suomen- ja englanninkieliset lähteet, 2) vastaa tutkimuskysymyksiin, 3) ilmaiseksi saatavilla olevat lähteet, 4) lähteiden luotettavuus, 5) lähteiden ajankohtaisuus (julkaisuvuodet 2012–2022) ja 6) koko artikkeli saatavilla. Poissulkukriteerit: 1) vieraskieliset lähteet pois lukien englannin kielen, 2) eivät vastaa tutkimuskysymyksiin, 3) maksulliset lähteet, 4) epäluotettavat ja huonosti merkatut lähteet, 5) ennen vuotta 2012 julkaistu ja 6) koko artikkelia ei saatavilla. Kriteerit on lueteltu taulukossa 1.

Taulukko 1. Kirjallisuuskatsauksen aineistonkeruun kriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Suomen- ja englanninkieliset lähteet	Vieraskieliset lähteet, poissulkien englanti
Vastaa tutkimuskysymyksiin	Ei vastaa tutkimuskysymyksiin
Ilmaiseksi saatavilla olevat lähteet	Maksumuurin takana olevat lähteet
Vertaisarvioidut ja luotettavat	Epäluotettavilta vaikuttavat tai huonosti merkatut lähteet
Julkaisuvuodet 2012–2022	Ennen vuotta 2012 julkaistut lähteet
Koko lähde saatavilla	Ei koko lähdeä saatavilla

Lopullisiksi tiedonhaun tietokannoiksi meillä valikoitui koulumme informaation suosittelema lehtiartikkelitietokanta Finna ja sen lisäksi valitsimme tietokannat Arto, Google Scholar ja englanninkielisinä tietokantoina ProQuest Social Science Collection ja EBSCO Academic Search Premier. Tarkat tulokset kaikista hauista löytyvät liitteestä 1.

Google Scholarista saimme sisäänotto- ja poissulkukriteerimme huomioiden hakusanoilla *turvallinen kiintymyssuhde* 5620 osumaa ja hakusanalla *varhainen*

vuorovaikutus 16 000 osumaa. Hakusanalla *turvallinen kiintymyssuhde ja isyys* saimme 1090 osumaa ja hakusanalla *varhainen vuorovaikutus ja isyys* saimme 2810 osumaa. Hakusanoilla *secure attachment* osumia tuli 81 800, *secure attachment and fatherhood* osumia tuli 18 700, *early interaction* hakusanalla osumia tuli 95 000, *early interaction and fatherhood* osumia tuli 17 100.

Tiedonhaku on yleensä pitkä prosessi, jonka myötä hakusanat saattavat muuttaa muotoaan (Stolt ym., 2016, s. 36). Päädyimme tässä kohtaa muuttamaan ja rajaamaan uudelleen hakusanan *turvallinen kiintymyssuhde* hakusanaksi *turvallinen kiintymyssuhde ja isyys*, sekä *varhainen vuorovaikutus* hakusanaksi *varhainen vuorovaikutus ja isyys* aiemmin lueteltujen hakusanojen laajojen tulosten takia. Yritimme soveltaa Boolean operaattoreita hakuihin (Stolt, ym., 2016, s. 38) ja päädyimme käyttämään englanninkielisinä hakusanoina *secure attachment and fatherhood*, sekä *early interaction and fatherhood*, sillä sanan "or" sisältävät hakutulokset olivat yksinkertaisesti liian laajoja. Esimerkiksi ProQuest Social Science Premium Collectionissa hakusana *secure attachment or fatherhood* tuotti 14 404 osumaa ja hakusana tuotti *early interaction or fatherhood* 210 642 osumaa.

Hakiessamme tietoa ulkomaisesta sosiaalialan tietokannasta ProQuest Social Science Premium Collectionista, teimme hakuja siis hakusanoilla *secure attachment and fatherhood* sekä *early interaction and fatherhood*. Rajasimme haun sisäänottokriteerien mukaisesti koko tekstiin ja vertaisarvioituun materiaaliin. Valitsimme, että hakusana saattoi esiintyä missä tahansa tekstissä. Käytimme hakujen rajaukseen myös sisäänottokriteerien mukaista aikakriteeriä ja rajasimme kieleksi englannin ja suomen.

ProQuest Social Science Premium Collectionissa osumia hakusanalla *secure attachment and fatherhood* tuli 246. Hakusanoilla *early interaction and fatherhood* löytyi 1730 osumaa. Suurin osa osumista rajautui pelkän otsikon myötä, sekä osa rajautui ulos abstraktin lukemisen jälkeen.

EBSCO Academic Search Premierissä hakusanoilla *secure attachment and fatherhood* osumia tuli niukasti, 3. Hakusana *early interaction and fatherhood* tuotti 9 osumaa.

Opinnäytetyöhön valikoitui tarkastelun jälkeen kaksi suomenkielistä ja kolme englanninkielistä artikkelia, jotka on esitelty alla olevassa taulukossa 2.

Taulukko 2. Valittu aineisto

Tutkimuksen tiedot	Tavoite ja tarkoitus	Tutkimusmenetelmä	Keskeiset tulokset
<p>Bockneck, E.L., Dayton, C., Raveau, H.A., Richardson, P., & Brophy-Herb, H.E. (2017). Routine active playtime with fathers is associated with self-regulation in early children.</p>	<p>Tarkoituksena oli tarkastella kolmen erityyppisen isä-lapsi vuorovai- kutuksen ja lasten itsesäätelyn välisiä suhteita taaper- oiässä.</p>	<p>Data-analyysi. Osallistujat: 727 isää ja heidän lapsensa.</p>	<p>Tuloksista selvisi, että isillä on ainut- laatuinen rooli lasten varhaisessa tunteiden ke- hityksessä, ja tämä tuli ilmi isien ja lasten leikin ja itsesäätelyn välisistä yhteyksistä.</p> <p>Isät osallistuivat monenlaisiin aktivi- teetteihin, kuten laulujen laula- miseen ja lasten vie- miseen puistoon. Aktiviteetit ry- hmiteltiin kolmeen eri osa-alueeseen: fyysisesti aktiivinen toiminta, hoiva-</p>

			toiminta ja opetustoiminta.
Kouvo, A., Korja, R., & Ahlqvist-Björkroth, S. (2013). Vanhemman kiintymyssuhderepresentatiot ja vanhempi-lapsisuhde	Tarkoituksena oli tarkastella varhaisia perhesuhteita vanhemman kiintymyssuhderepresentatioiden kautta.	Katsausartikkeli.	Tuloksena oli, että empiiriset tutkimukset ovat osoittaneet sekä vanhempien representaatioiden lapsuudenaikaisista kokemuksistaan omien vanhempiensa kanssa, että representaatiot suhteesta omaan lapseen ennustavat vanhemman ja lapsen suhteen eri osa-alueita, joita ovat esimerkiksi lapsen kiintymyssuhteen laatu, vanhemman sensitiivisyys ja emotionaalinen saatavuus. Vanhemman sensitiivisyys, sekä mentalisaatioon selittävät vanhemman lapsuuden kiintymyssuhderepresentatioiden, sekä

			vanhemman ja lapsen vuorovai- kutuksen välistä yhteyttä.
Mykkänen, J., & Eerola, P. (2013). Isyyteen si- toutuminen ja isän vastuu esi- koisisien kerto- mana	Tarkoituksena oli selvittää, millaisia asioita pienten lasten isät liittävät omaan si- toutumiseensa ja millaisten tekijöiden pohjalta he määrittävät omaa sitoutuneisuuttaan.	Haastattelututki- mus. Osallistujat: 42 21–42- vuo- taista esi- koisisää, joiden esikoislapset olivat haastat- teluhetkellä 6– 24 kuukauden ikäisiä.	Tutkimuksen tuloksena oli, että keskeisiksi si- toutumisen ja ko- konaisvastuun muodoiksi haastateltavat ni- mesivät vuorovai- kutuksen ja ki- intymyssuhteen lapseen, kasvatusvastuun, sekä taloudellinen vastuun.
Trahan, M.H., & Cheung, M. (2018). Fathering in- volvement to Engagement: a Phenomenolog- ical Qualitive Roadmap	Tarkoituksena oli tutkia äitien ja isien narratiiveja isänä olemisesta, sekä etsiä teemoja, joiden avulla tutkia isän sitoutumista.	Fenomeno- loginen tutki- mus. Osallistujat: 191 isää ja äitiä.	Tutkimuksen tuloksena oli, että isien motivaation toimia vanhempina liittyy halu kiintyä lapseen ja kokea iloa ja täyttymystä. Äidit olivat isiä todennäköisempiä kuvailemaan isyyttä osallisuuden, esi- merkiksi leikin ja hoivan, kautta.

<p>Webster, L., Low, J., Siller, C., Hacket, R., & Hackett, R.K. (2013). Understanding the contribution of a father's warmth on his child's social skills</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella isä-lapsisuhteen laatua 54 kuukauden iässä ja lämpöä isä-lapsisuhteessa 1.-luokkalaisten iässä sekä miten nämä olivat yhteydessä lapsen sosiaalisiin taitoihin kolmannella luokalla.</p>	<p>Data-analyysi. Osallistujat: 856 perhettä.</p>	<p>Tuloksista selvisi, että isän ja hänen 54 kuukauden ikäisen lapsen välisen vuorovaikutuksen laadun vaikutus lapsen sosiaalisiin taitoihin kolmannella luokalla oli merkittävä yhteistyönkyvyn, määrätietoisuuden, vastuullisuuden ja itsehillinnän alueilla.</p>
--	---	--	---

4.3 Aineiston analyysi

Analysoimme materiaalia sisällönanalyysilla, jota pidetään perusanalyysimenetelmänä ja jota voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sisällönanalyysi on tekstianalyysi ja sitä voi käyttää yksittäisenä metodina ja sen voi myös liittää muihin analyysikonaisuuksiin teoreettisena viitekehysenä. Dokumentteja voidaan analysoida sisällönanalyysilla objektiivisesti ja systemaattisesti, ja sisällönanalyysin tavoitteena on tutkittavasta ilmiöstä kuvaus yleisessä ja tiivistetyssä muodossa. Analyysissa kuvaamme valitsemiemme dokumenttien sisältöä sanallisesti. (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, s. 78, s. 87–88.)

Elo ym. (2022) jakavat sisällönanalyysin kolmeen eri päävaiheeseen, joita ovat: 1) valmisteluvaihe, 2) induktiivinen tai deduktiivinen analyysivaihe ja 3) Tulosten raportointi. Valmisteluvaihe pitää sisällään analyysiyksikön valinnan ja aineistoon perehtymisen. Analyysivaiheessa ensimmäiseksi aletaan poimimaan tutkimuskysymyksiin vastaavia alkuperäisilmaisuja, jota seuraa pelkistäminen ja sen jälkeen ryhmittely, luokittelu ja abstrahointi. Viimeisessä vaiheessa tulokset raportoidaan. Valitsimme opinnäytetyöhön induktiivisen analyysin, jolloin pääsimme tekemään

luokittelua aineistoomme perustuen. (Elo ym., 2022, s. 218–219.) Käydessämme aineistoa läpi alleviivasimme alkuperäisilmaisuja, jonka tarkoituksena oli myöhemmin helpottaa myöhempiä analyysin vaiheita.

Taulukko 3. Esimerkkejä alkuperäisilmaisujen pelkistämisestä

Alkuperäisilmaisut	Pelkistykset
Kiintymyksellä ja vuorovaikutuksella tarkoitetaan isän konkreettista sitoutumista ja osallistumista hoiva- ja hoitotyöhön eli sitä, että isä on lapselleen fyysisesti, että psyykkisesti läsnä.	Kiintymyksellä ja vuorovaikutuksella tarkoitetaan isän sitoutumista ja osallistumista hoiva- ja hoitotyöhön.
Arkinen yhdessä eläminen ja tekeminen vahvistavat isyyttä sekä isän ja lapsen suhdetta.	Arkinen yhdessäolo ja ajanvietto vahvistavat isän ja lapsen suhdetta.
Haastattelemamme miehet asettivat vuorovaikutus ja kiintymysteemojen alle lapsen perushoittoon liittyvät teemat, kuten esimerkiksi lapsen terveydestä huolehtimisen (puhtauden ja ruuan antamisen), hoivan, hellyyden ja leikkimisen.	Tutkimuksessa osallistujat liittivät vuorovaikutuksen ja kiintymysteemihin lapsen terveydestä huolehtimisen, hoivan, hellyyden ja leikkimisen.
Arjen perushoitotilanteet avasivat monenlaisia vuorovaikutuksen paikkoja, jotka isät ottivat vakavasti. Isät eivät epäröineet ruokkia, pestä ja nukuttaa lastaan, vaan havaitsivat näiden tehtävien antoisuuden isän ja lapsen väliselle vuorovaikutukselle.	Arjen perushoitotilanteet avaavat mahdollisuuksia vuorovaikutukseen, jotka ovat antoisia isän ja lapsen vuorovaikutukselle.
Raskauden ja lapsen syntymän aikaisilla tekijöillä ajatellaan olevan varsin suuri vaikutus siihen, kuinka vanhempi alkaa muodostaa kiintymyssuhdetta lapseensa. Syntymän jälkeen lapsen	Raskauden ja lapsen syntymän aikaisilla tekijöillä on suuri vaikutus kiintymyssuhteen muodostumiseen.

<p>terveys, temperamentti, käyttäytyminen ja muut ominaisuudet muokkaavat ja ohjaavat vanhemman mielikuvia lapsestaan.</p>	
<p>Vanhemman tasapainoisten mielikuvien on vastaavasti havaittu ennustavan lapsen turvallista kiintymyssuhdetta.</p>	<p>Turvallista kiintymyssuhdetta ennusti vanhemman tasapainoiset mielikuvat lapsestaan.</p>
<p>Attachment theory differentiates between secure base behavior and haven of safety (Bowlby, 1979), and in some ways, the differentiated functions between mothers and fathers may serve to support and complement both forms of security while mothers typically providing a haven of safety by calming and soothing children when they are distressed and fathers providing a secure base from which children can safely explore their environment while keeping arousal at an optimal level.</p>	<p>Kiintymyssuhdeteoria erottaa 'turvallisen pohjan' ja 'turvallisuuden turvapaikan'. Äidit ja isät tarjoavat kumpaakin turvallisuuden muotoa, mutta tyypillisesti äidit tarjoavat "turvallisuuden turvapaikkaa" rauhoittelemalla lasta tämän ollessa hätäntynyt ja isät 'turvallista pohjaa', josta lapset voivat turvallisesti tutkia ympäristöään samalla pitäen ärsykkeet sopivalla tasolla.</p>
<p>Both of these studies lend support to differential behavioral expressions of parenting that may be biologically based and are consistent with functions of the attachment system in that children tend to turn towards their mother for comforting (haven of safety) and to their fathers for activation of the exploratory system (secure base).</p>	<p>Molemmat tutkimukset tukevat tulosta, jonka mukaan vanhemmuus voi perustua biologiaan ja joka vastaa kiintymysjärjestelmää, jonka mukaan lapset kääntyvät äitiensä puoleen rauhoittelun suhteen ("turvallisuuden turvapaikka") ja isiensä puoleen halutessaan lähteä tutkimaan ympäristöä ("turvallinen pohja").</p>

Ryhmittelyssä ja luokittelussa verrataan pelkistettyjen ilmaisuja keskenään ja etsitään niistä samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Analyysi etenee yhdistämällä pelkistetyt ilmaisut samaan alaluokkaan, joka nimetään. Muodostettuja alaluokkia verrataan keskenään ja samansisältöiset alaluokat yhdistetään ryhmäksi eli yläluokaksi. Yhdistelevää luokittelua eli abstrahointia voi jatkaa niin pitkälle, kuin se on tutkimuksen kannalta relevanttia. (Elo, ym., 2022, s. 220.)

Keräsimme taulukkoon 2 alkuperäisilmaisuja, joista teimme pelkistyskäsitteitä. Tämän jälkeen siirryimme luokitteluun ja ryhmittelyyn pelkistyskäsitteitä. Tutkimuksemme kannalta oleellista oli muodostaa vain kaksi yläluokkaa, jotka ovat kiintymyssuhteen tukeminen vuorovaikutuksen kautta, sekä turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiseen vaikuttavat tekijät. Prosessi pelkistyskäsitteiden yhdistämisestä alaluokkiin ja siitä edelleen yläluokkiin on havainnollistettu taulukossa 3.

Taulukko 4. Esimerkkejä luokittelusta

Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka
<ul style="list-style-type: none"> • Arkinen yhdessä eläminen ja tekeminen vahvistavat isyyttä sekä isän ja lapsen suhdetta • Arjen perushoitotilanteet avaavat mahdollisuuksia vuorovaikutukseen, jotka ovat antoisia isän ja lapsen vuorovaikutukselle. 	Arkiset perushoitotilanteet ja yhdessäolo	Kiintymyssuhteen tukeminen vuorovaikutuksen kautta

<ul style="list-style-type: none"> • Raskauden ja lapsen syntymän aikaisilla tekijöillä on suuri vaikutus kiintymyssuhteen muodostumiseen • Turvallista kiintymyssuhdetta ennusti vanhemman tasapainoiset mielikuvat lapsestaan 	Raskauden ja syntymän aikaiset tekijät sekä tasapainoiset mielikuvat lapsesta	Turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiseen vaikuttavat tekijät
---	---	---

5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Kirjallisuuskatsauksemme aineistojen tuloksista selvisi, että suoraa ja ajankoh- taista tutkimustietoa juuri isän ja lapsen turvallisen kiintymyssuhteen muodostu- misesta, tai sen tukemisesta varhaisen vuorovaikutuksen kautta ei ole kattavasti. Kiintymyssuhdetta on tutkittu paljon eri näkökulmista, mutta aiempien tutkimusten näkökulma on ollut äidin ja lapsen välisen kiintymyssuhteen, niiden eri tyyppien ja erityyppisten kiintymyssuhteen vaikutusten tutkimisessä. Kirjallisuuskatsauk- semme aineistonhaussa myös selvisi, että isän ja lapsen varhaista vuorovaiku- tusta on tutkittu paljon vähemmän kuin äidin ja lapsen välistä varhaista vuorovai- kutusta.

Yksi tuloksistamme on, että kiintymyssuhteen ja vuorovaikutuksen laatuun vai- kuttaa vanhemman sitoutuminen vanhemmuuteen, sekä vanhemmuuteen suh- tautuminen. Luokittelun kautta nousi esiin, että turvallisen kiintymyssuhteen muo- dostumiseen vaikuttavat vanhemman tasapainoiset mielikuvat lapsestaan, sekä

raskauden ja syntymän aikaiset tekijät, kuten lapsen terveys, käyttäytyminen ja temperamentti. (Kouvo ym., 2013, s. 385, s. 393.)

Kouvo ym. (2013) tutkivat lapsen ja vanhemman välistä suhdetta Bowlbyn mielensisäisten representaatioiden kautta. Käsite kuvaa vanhemman ja lapsen vuorovaikutuksen prosessia, joka sisäistyy lapsen mieleen representaatioksi ja joka ohjaa lapsen ajatuksia ja käyttäytymistä ihmissuhteissa. Nämä työmallit kuvaavat lapsen kokemuksia varhaisissa vuorovaikutussuhteissa, ja ohjaavat myöhemmin yksilön myöhempää käyttäytymistä, tunteita ja ajatuksia ihmissuhteissa. Näille representaatioille on tyypillisempää jatkuvuus kuin muuntautuminen: lapsen tietynlainen representaatio, mikä näyttäytyy käyttäytymisen kautta, ruokkii lapsen vuorovaikutuskumppaneissa tietynlaisia ajatuksia ja tunteita. Esimerkiksi turvallisesti hoivaajansa kiintynyt lapsi käyttäytyy tavalla, joka herättää hoivaajassa positiivisempia tunteita kuin esimerkiksi turvattomasti kiintynyt lapsi, joka saattaa takertua hoivaajansa ja aiheuttaa hoivaajassa tämän vuoksi ärtymystä. Tutkimuksen perusteella selvisi, että kiintymyssuhdemallit- ja representaatiot muodostuvat pääsääntöisesti vuorovaikutuksen ja ympäristön pohjalta. (Kouvo ym., 2013, s. 383–384, s. 394.)

Vanhemman omalla kiintymyssuhderepresentaatiolla on vaikutus lapsen varhaisen kiintymyssuhteen laadussa. Lapsi kiintyy todennäköisemmin turvallisesti vanhempaan, jonka omat representaatiot ovat olleet autonomisia. Turvallista kiintymyssuhdetta on ennustanut vanhemman tasapainoiset mielikuvat lapsesta, kun taas irralliset ja vääristyneet mielikuvat viittaavat turvattomaan kiintymyssuhteeseen. (Kouvo ym., 2013, s. 392–393).

Kirjallisuuskatsauksen perusteella saimme myös lisätukea ajatukselle siitä, että isän ja lapsen turvallinen kiintymyssuhde perustuu eri kiintymyksen osa-alueelle kuin esimerkiksi äidin ja lapsen välinen kiintymyssuhde. Webster ym. (2013) hyödynsivät Bowlbyn ajatuksia siitä, että lapset kääntyvät kiintymyssuhteissa isiensä puoleen hakiessaan aktivaatiota ja halutessaan tutkia ympäristöään. Isät pitävät ympäristön ärsykkeet sopivalla tasolla ja tarjoavat ”turvallisen pohjan” (secure base), josta lapsi voi turvallisesti tutkia ympäristöään. Ärsykkeiden säätely ei jää vain fyysiselle tasolle, vaan ulottuu myös sosiaaliselle tasolle: isät

säätelevät fyysistä leikkiä kuten painimista siten, että siitä ei kehkeydy liian aggressiivista tai liian yli- tai alistumiloivaa. Isät, jotka ovat sensitiivisiä, positiivisesti suhtautuvia ja kognitiivisesti stimuloivia leikkivät lasten kanssa monitahoisella tavalla. Korkealaatuinen leikki lapsen ja isän välillä tukee lapsen kognitiivista, kielellistä ja emotionaalista kehitystä. (Webster ym., 2013, s. 92.)

Trahanin ja Cheungin tutkimuksessa (2018) selvisi, että leikkiin osallistuminen ja hauskanpito nähtiin porttina isän ja lapsen kiintymykseen. Isien raportoimat vastaukset paljastivat ilon ja täyttymyksen narratiiveja vanhemmuudesta, jotka korostivat emotionaalisia siteitä ja kiintymystä heidän lapsiaan kohtaan. (Trahan & Cheung, 2018, s. 371–372.)

Kirjallisuuskatsauksemme tulosten perusteella isyyttä ja turvallisen kiintymyssuhteen muodostumista tukee isyyteen sitoutuminen. Eerolan ja Mykkäsen (2013) mukaan isän sitoutumisen isyyteen voidaan jakaa kolmeen vanhemmuutta kuvaavaan tekijään, jotka ovat 1) kiintymys ja vuorovaikutus, 2) saatavuus ja 3) vastuullisuus. Kiintymys ja vuorovaikutus tarkoittavat isän osallistumista hoiva- ja hoitotyöhön, sekä fyysistä ja psyykkistä läsnäoloa. Konkreettisia esimerkkejä tästä ovat esimerkiksi vaipan vaihto ja syöttäminen. Yksi osa isyyteen sitoutumisesta on saatavuus, joka tarkoittaa lapsen lähettyvillä olemista. Tämä näkyy kotona esimerkiksi yhdessä puuhailuna. Isän vastuullisuus nousi tutkimuksessa kaikkein keskeisimmäksi teemaksi isyyteen sitoutumisessa, koska vastuun kautta tarkastellaan isän kokonaisvaltaista vastuuta lapsen hoidossa. Isyyteen sitoutumisella on suurta hyötyä lapsen kehitykselle, koska se lisää muun muassa lapsen sosiaalista, emotionaalista sekä kognitiivista kyvykkyyttä. Lisäksi isän sitoutuminen vahvistaa isän ja lapsen välistä vuorovaikutussuhdetta, mikä osaltaan vähentää lapsen riskiä tunne- ja käytöshäiriöihin. Isän ja lapsen suhdetta vahvistaa arkinen yhdessäolo. (Mykkänen & Eerola, 2013, s. 18–19.) Myös Bockneck ym. (2017) tutkimuksessa tuli ilmi, että isän läsnäololla varhaislapsuudessa ja vanhemmuuden laadulla on yhteys lapsen kehitykseen ja itsesäätelyyn. (Bockneck ym., 2017, s. 109.)

Mykkäsen ja Eerolan (2013) tutkimuksessa selvisi, että haastatteluun vastanneet isät käsittivät vuorovaikutus- ja kiintymys -teemojen olevan lapsen hoitoon liittyviä

toimia, kuten lapsen terveydestä huolehtiminen, leikkiminen sekä hoivan ja hellyyden antaminen. Tutkimuksessa isät kokivat lapsen kasvatuksen vuorovaikutuksena ja kiintymyksenä, toimintana, jolla on päämäärä ja tavoite. Isyyteen sitoutuminen ja isyys on myös antoisaa isälle ja tukee isän psyykkistä hyvinvointia. Isät myös kertoivat, että isyys on ollut heille ylpeydenaihe ja tuonut merkitystä elämään. (Mykkänen & Eerola, 2013, s. 19–26.)

6 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Huomioimme eettisyyden opinnäytetyön prosessissa ja noudatimme Diakonia-ammattikorkeakoulun tutkimuseettisiä periaatteita. Näihin periaatteisiin kuuluvat: “esteellisyys, riittävä perehtyneisyys aiheeseen, hyvä tieteellinen käytäntö, eettinen ennakoarviointi, henkilötietojen käsittely, tutkimuslupa, sopimukset, tekijänoikeudet, aineistonhallintasuunnitelma, plagiointi sekä opinnäytetyön julkisuus” (Diakonia-ammattikorkeakoulu-a, i.a-a).

Eettisyyttä ohjasi myös opinnäytetyön yhteistyösopimus Mieli ry:n kanssa. Sopimuksessa määriteltiin tarkemmat yhteiset säännöt, joita noudatettiin eettisyyden huomioimisen toteutumiseksi. Sopimuksessa määritettiin tarkasti muun muassa opinnäytetyön käyttöoikeudet, työhön liittyvät vastuut ja tarvittaessa henkilötietojen käsittely. (Arene, 2020, s. 19.) Näiden lisäksi sovimme opinnäytetyön ohjauksesta, sekä aiheesta ja aikataulusta.

Opinnäytetyön luotettavuus koostuu luotettavasta aineistosta, joten perehdyimme huolellisesti kirjallisuuteen ja tietokantoihin, josta keräsimme aineiston kirjallisuuskatsaukseen. Arvioimme myös opinnäytetyömme luotettavuutta raportissa (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a-b). Huolehdimme myös siitä, että käyttämämme aineisto on ajantasaista aineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerien kautta, jolloin se lisää työmme luotettavuutta. Perehdyimme myös suomenkielisten lähteiden lisäksi englanninkielisiin lähteisiin.

Sosiaalialan opiskelijoina eettisyys on opinnäytetyön keskeinen lähtökohta ja kantava periaate läpi opinnäytetyön. Opinnäytetyössä etiikka tarkoittaa normatiivista etiikka, jonka tarkoituksena on pyrkiä lisäämään hyviä käytäntöjä ja estämään vääryyksiä. (Diakonia-ammattikorkeakoulu, i.a.-b.) Keskityimme opinnäytetyössä etenkin näiden hyvien käytänteiden lisäämiseen tuottamalla tietoa siitä, miten kiintymyssuhdetta pystytään tukemaan varhaisen vuorovaikutuksen kautta.

Olemme opinnäytetyön tekijöinä itse vastuussa työmme eettisyydestä. Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan on välitettävä tietoa opinnäytetyön tutkimus- prosessiin liittyvistä eettisistä periaatteista ja lupakysymyksistä. (Arene, 2020, s. 8.) Olimme opinnäytetyöprosessin aikana yhteydessä ohjaavaan opettajaamme sekä yhteistyökumppaniimme, mikä tuki työn eettisyyden toteutumista. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Mieli ry:n kanssa, jolloin noudatimme myös Mieli ry:n eettisiä periaatteita, jotka perustuvat ihmisten tasavertaiseen kohteluun ja kunnioitukseen erilaisista ominaisuuksista riippumatta. (Mieli ry, 2022.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kuten opinnäytetyön tuloksia käsittelevässä luvussa mainitsimme, yksi tämän kirjallisuuskatsauksen suurimmista tuloksista on, että suoraa ja ajankohtaista tutkimustietoa isän ja lapsen kiintymyssuhteen muodostumisesta ja varhaisesta vuorovaikutusta ei ole riittävästi. Tämä tutkimustulos oli meille yllättävä, sillä lähdimme tekemään tutkimusta sillä mielikuvalla, että kiintymyssuhteesta ja vuorovaikutuksesta isän ja lapsen välillä on tehty paljon eri tutkimuksia. Aineiston haun vaiheessa yllätyimme, että näin ei olekaan. On kuitenkin tärkeä huomioida, että kriteerimme aineiston hakuun olivat tiukat, mikä selittää tätä tulosta. Yksi selittävä tekijä on myös se, että suurin osa kiintymyssuhteen tutkimuksesta keskittyy vain äidin ja lapsen välisen kiintymyssuhteen, niiden eri tyyppien ja erityyppisten

kiintymyssuhteiden vaikutusten tutkimiseen. Varhaisen vuorovaikutuksen tutkimisen paino on myös ollut äidin ja lapsen varhaisen vuorovaikutuksen tutkimisessa.

Palaamme tässä luvussa tarkastelemaan opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä, jotka olivat:

- 1) Miten turvallinen kiintymyssuhde muodostuu isän ja lapsen välille?
- 2) Miten isä voi tukea turvallisen kiintymyssuhteen muodostumista lapseen varhaisen vuorovaikutuksen avulla?

Kirjallisuuskatsauksemme vastausten perusteella turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiseen vaikuttaa vanhemman sitoutuminen vanhemmuuteen, sekä vanhemmuuteen suhtautuminen. Turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiseen vaikuttavat vanhemman tasapainoiset mielikuvat lapsesta, sekä eri raskauden ja syntymänaikaiset tekijät kuten lapsen terveys, temperamentti ja käyttäytyminen.

Isä kykenee vaikuttamaan turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiseen varhaisen vuorovaikutuksen avulla. Näitä mahdollisuuksia vuorovaikutukseen on runsaasti arjessa: perushoitotilanteet ja arkinen yhdessäolo. Avainasemassa on isyyteen sitoutuminen, sillä se tukee lapsen sosiaalista, emotionaalista ja kognitiivista kyvykkyyttä. Tämän lisäksi sitoutuminen vahvistaa isän ja lapsen välistä vuorovaikutusta, mikä vähentää lapsen riskiä tunne- ja käytöshäiriöihin. Isyys ja isyyteen sitoutuminen on myös antoisaa isälle ja tukee isän psyykkistä hyvinvointia, sekä tuo merkitystä elämään.

Opinnäytetyötä tehdessämme huomasimme, että isän ja lapsen välisestä kiintymyssuhteesta ja varhaisesta vuorovaikutuksesta, sekä sen kehittymisestä on vähän tietoa. Aineistoistamme selvisi, että isän rooli lapsen elämässä on tärkeä ja isällä on erilaisia tehtäviä, kuin äidillä. Webster ym. (2013) tutkimuksessa kävi ilmi, että lapsi hakee useammin äidiltä lohtua ja turvaa, kun taas isältä haetaan enemmän tukea ja rohkaisua ympäristön tutkimiseen (Webster ym., 2013, s. 92). Tämä tutkimustulos tukee aikaisempia tutkimuksia ja olemassa olevaa teoretietoa. Kirjallisuuskatsauksemme aineisto oli melko vanhaa, joten pohdimme sitä, miten isän rooli ja tehtävät vanhemmuudessa ja niiden näkyminen tulevaisuuden tutkimuksissa tulevat muuttamaan, sillä viime aikoina on ollut paljon puhetta

tasavertaisesta vanhemmuudesta. Aineistomme eivät myöskään huomioineet eri perhemuotoja.

8 POHDINTA JA AMMATILLINEN KASVU

8.1 Pohdinta

Tulevina sosiaalialan ammattilaisina koemme tärkeäksi, että isän ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta ja varhaista vuorovaikutusta tutkitaan, koska isien rooli on muuttunut vuosien saatossa ja isät ovat enemmän mukana lapsen kasvatuksessa. Tutkimuksissa nousi esiin myös isien ajatuksia isyydestä ja huoli, ettei heillä ole yhtä paljon aikaa lapsen kanssa kuin äidillä, koska isien odotetaan turvaavan perheen taloudellisen tilanteen.

Koemme, että opinnäytetyön tavoitteet ovat toteutuneet, sillä tavoitteenamme oli tuottaa kuvaileva kirjallisuuskatsaus ja näin vastata yhteistyökumppanimme toiveisiin tuottaa tiiviissä muodossa tietoa, jota he myöhemmin voisivat hyödyntää. Halusimme lisätä tietoa siitä, miten isät itse voivat vaikuttaa turvallisen kiintymyssuhteen muodostumiseen ja miten sen muodostumista voi tukea varhaisen vuorovaikutuksen kautta.

Esittäisimme jatkotutkimusaiheiksi isän ja lapsen kiintymyssuhteen ja niiden erityyppien muodostumisen, sekä niiden vaikutusten tutkimisen. Myös isän ja lapsen välistä varhaista vuorovaikutusta olisi mielestämme hyvä tutkia. Yksi mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe olisi, että miten ammattilainen työssään pystyisi tukemaan isän ja lapsen kiintymyssuhdetta. Melkeinpä jokaisessa kirjallisuuskatsaukseen valitussa aineistossamme oli hyviä jatkotutkimusaiheita, mikä osoittaa, että isän roolia kiintymyssuhteessa ja varhaisessa vuorovaikutuksessa on tutkittu hyvin niukasti. Tutkimuksissa sivuttiin lyhyesti isän ja lapsen sukupuolen välisen vuorovaikutuksen vaikutuksia lapseen, ja olisi mielenkiintoista jatkotutkimuksen

kannalta perehtyä aiheeseen lisää, sekä selvittää erot isä-tytär-suhteessa isä-poika-suhteeseen.

8.2 Ammatillinen kasvu

Sosionomin ammatilliseen osaamiseen ja kompetensseihin kuuluvat kuusi eri osa-aluetta, joita ovat: asiakastyön osaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmä- ja eettinen osaaminen, sekä tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatioosaaminen ja työyhteisö-, johtamis- ja yrittämisaosaaminen. Sosionomit voivat suuntautua esimerkiksi varhaiskasvatukseen, mielenterveys- ja päihdetyöhön, lastensuojeluun, vanhus- tai vammaistyöhön, aikuisten parissa olevaan työhön tai maahanmuuttaja- ja monikulttuurisuustyöhön. Varhaiskasvatuksessa sosionomin työkuva on tukea perheiden hyvinvointia ja lasten kehitystä, kasvua ja oppimista, joko varhaiskasvatuksen sosionomin tai varhaiskasvatuksen opettajan työnkuvasta riippuen opintojen aloitusvuodesta. (Arene, 2017, s. 8, s. 10, s. 14.) Tässä opinnäytetyössä varhaiskasvatuksen opettajan pätevyys näkyy vanhemmuuden tukemisessa vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen kautta, mikä puolestaan vaikuttaa lapsen kasvuun ja kehitykseen, sekä perheen hyvinvointiin.

Opinnäytetyö on vahvistanut osaamista ja tietoja, jota voidaan hyödyntää sosionomin ja varhaiskasvatuksen opettajan työnkuvasta. Varhaiskasvatuksen opettajana perheiden hyvinvointia ja lasten kehitystä voi tukea vanhemmuuden tukemisen ja lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen tukemisen kautta. Sosionomina opinnäytetyön tuottamaa tietoa voi myös hyödyntää esimerkiksi työskentelyssä lapsiperheiden kanssa.

Mielestämme opinnäytetyö vahvisti ammatillista osaamistamme perhelähtöisen työotteen ja vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta. Voimme hyödyntää oppimaamme tietoa monilla eri sosiaalialan työkentillä kuten varhaiskasvatuksessa, seurakunnalla tapahtuvassa työssä ja esimerkiksi lastensuojelussa. Opinnäytetyö on lisännyt tietoaamme siitä, miten kiintymyssuhteen laatu voi heijastua yksilön

elämään ja miten kykenemme tukemaan turvallisen kiintymyssuhteen muodostumista omasta työkuvastamme. Tämän tiedon avulla pystymme tukemaan isää hänen roolissaan vanhempana ja kertoa tavoista, joilla vuorovaikutusta ja turvallisen kiintymyssuhteen muodostumista voidaan tukea. Osaamme kertoa isille, kuinka hän voi arkipäiväisten toimintojen ja läsnäolon kautta rakentaa kiintymyssuhdettaan lapseensa. Koemme myös, että tulevina sosiaalialan ammattilaisina meillä on tärkeä rooli isyyden huomioimisessa ja vanhemmuuden tukemisessa. Isyyden ja isän ja lapsen turvallisen kiintymyssuhteen tukeminen on merkittävää niin lapsen kuin isänkin hyvinvoinnin kannalta.

8.3 Opinnäytetyön soveltaminen kirkon nuorisotyössä

Kirkon nuorisotyönohjaaja on kirkon kasvatuksen ammattilainen, jonka työn ydinosaamisen piirteisiin kuuluu lasten, nuorten ja heidän perheidensä kohtaaminen sekä nuorten aikuisten kohtaaminen. Kirkon nuorisotyön ammattiosaamiseen kuuluu kyky nähdä vanhemmuus ja perhe voimavarana, sekä käyttää ennaltaehkäisevän perhetyön toimintamalleja työskentelyssä. Lisäksi kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaamiseen kuuluu vuorovaikutustaitojen vahvistaminen ja ohjaaminen sekä kirkon mission, kirkon perustehtävän sekä hengellisyyden tiedostaminen. Nuorisotyönohjaajan viran sisältö kumpuaa kirkon mission perustasta. Lasten, nuorten ja heidän perheidensä kohtaamisen lisäksi kirkon nuorisotyöntekijä toteuttaa, suunnittelee ja kehittää toimintaa yhdessä asiakkaidensa kanssa. Tämän lisäksi työssä tehdään yhteistyötä muiden tahojen, kuten koulujen kanssa. (Kirkon ydinosaaminen, i.a.) Opinnäytetyössämme kirkon nuorisotyönohjaajan pätevyys näkyy perhelähtöisen työtteen osaamisena.

Seurakunnissa perhetoiminnan merkitys on kasvanut ja siihen on alettu panostamaan monissa seurakunnissa ja perhetoimintaa on kohdistettu enemmän vauva-perheiden kohtaamiseen. Valtonen ja Ojell toteavat, että lasten ja perheiden voimavarat tulisi ottaa huomioon seurakunnan perhetoimintaa kehitettäessä. Esimerkiksi Polku-toimintamalli on työkalu, jonka avulla seurakunta kulkee lapsen ja perheen rinnalla eri ikävaiheissa vauvasta aikuisuuteen saakka. (Valtonen & Ojell, s. 161, 163.) Perhelähtöisessä seurakunnassa autetaan perheitä saamaan

omat voimavarat esiin ja käyttöön, sekä tehdään ennaltaehkäisevää perhetyötä erilaisten perhettä tukevien toimintojen kautta. Jokainen seurakunnan diakoni, nuorisotyönohjaaja ja varhaiskasvatuksen ohjaaja on koulutettu laaja-alaiseen perhetyöhön. Seurakunnan työntekijät ovat perheiden tukena myös kriisien ja vaikeuksien keskellä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko, i.a.)

Opinnäytetyö on lisännyt ammatillista pätevyyttä kirkon nuorisotyönohjaajana. Ymmärrys turvallisen kiintymyssuhteen ja vuorovaikutuksen merkityksestä on syventänyt osaamista, jota voi hyödyntää kirkon nuorisotyönohjaajan työssä. Opinnäytetyö on lisännyt osaamista huomioida myös isää perhelähtöisen työtteen kautta, koska ymmärrys isän ja lapsen välisen suhteen tärkeydestä on lisääntynyt. Kirkon nuorisotyönohjaajan ammattiosaamiseen kuuluu nähdä vanhemmuus ja perhe voimavarana, ja erityisen tärkeää työssä olisi huomioida kumpikin vanhempi tasapuolisesti, jotta se olisi lapsen sekä vanhemman edun mukaista. Isien tukeminen kirkon nuorisotyön kautta voisi auttaa lisäämään isien kuuluvuuden tunnetta seurakunnassa tehtävän työn avulla.

Nuorisotyön lisäksi vanhemmuuden tukemiseen keskittyminen on tärkeää. Kuten opinnäytetyömme tuloksista selvisi, isän ja lapsen sekä äidin ja lapsen vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet ovat erilaiset ja perustuvat eri kiintymyksen alueille. Tuloksista näkee myös, että kiintymyssuhteen ja vuorovaikutuksen laatuun vaikuttaa vanhemman sitoutuminen vanhemmuuteen sekä se, miten vanhempi suhtautuu vanhemmuuteen. Ymmärrys näihin aiheisiin on tärkeää myös kirkon nuorisotyöntekijällä, jotta pystytään tukemaan vanhempaa hänen tarvitsemallaan tavalla. Kirkon nuorisotyö on nuoren tai nuoren aikuisen kohtaamista ja tukemista hänen elämänsä varrella, johon voi kuulua myös vanhemmaksi tuleminen.

Opinnäytetyömme on suunnattu niin ammattilaisille, kuin myös muille aiheesta kiinnostuneille. Opinnäytetyömme kautta kirkon ammattilaiset saavat lisää tietoa lapsen ja isän välisestä vuorovaikutussuhteesta ja miten sitä voi tukea. Opinnäytetyömme antaa myös isille itselleen keinoja vuorovaikutussuhteen tukemiseen. Kirkon tuki vanhemmille on iso osa kirkon työtä ja opinnäytetyömme antaa lisää informaatiota isän ja lapsen vuorovaikutussuhteesta, jonka kautta kirkon

työntekijät voivat kehittää työkaluja toimintaansa kuten erilaisiin perhekerhoihin tai vanhemmuusryhmiin.

LÄHTEET

- Arene. (2017). *Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren: Ammattikorkeakoulutus sosiaalialan muutoksen edistäjänä* [Selvitys sosiaalialan tilanteesta ja kehityksestä].
https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?t=1526901428
- Arene. (2020). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset*.
<https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset/>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. (i.a.-a). *Tutkimusetiikka diakissa*.
<https://www.diak.fi/kumppanille-ja-kehittajalle/avointiede-ja-tutkimus/tutkimusetiikka-diakissa>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. (i.a.-b). *Opinnäytetyöhakemisto*.
<https://www.diak.fi/opinnaytehakemisto/>
- Eerola, P., & Mykkänen, J. (2014). Isyyskokemusten jäljillä. Teoksessa P. Eerola, & J. Mykkänen (toim.), *Isän kokemus* (s. 7–19). Gaudeamus Oy.
- Elo, S., Kajula O., Tohmola, A., & Kääriäinen, M. (2022). *Laadullisen sisälönanalyysin vaiheet ja eteneminen*. *Hoitotiede* 2022, 34 (4), 215–225.
- Jokiniemi, J. (22.12.2022). *Epäjärjestynyt kiintymyssuhde: 5 seurausta*.
<https://mielenihmeet.fi/epajarjestynyt-kiintymyssuhde-5-seurausta/>
- Hautamäki, A. (2011). Lapsen kiintymyssuhteet ja niiden vaarantuminen. Teoksessa J. Sinkkonen, & M. Kalland (toim.), *Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen* (s. 29–69). WSOYpro Oy.
- Heikkinen, L. (22.5.2022). *Neuvola tukee vanhempien mielenterveyttä – tuki varmistettava myös siirtymässä hyvinvointialueille*. <https://kasvuntuki.fi/blogi/neuvola-tukee-vanhempien-mielenterveytta-tuki-varmistettava-myos-siirtymassa-hyvinvointialueille/>

- Huttula, J. (2014.) Isyyden muutos ja tulevaisuus. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.), *Isän kokemus* (s. 178–196). Gaudeamus Oy.
- Hynynen, N. (2016). Tilaa isille – tutkimuksesta nousevia kehittämismahdollisuuksia seurakunnassa. Teoksessa M. Valtonen, & P. Sutinen (toim.), *Varhaiskasvatus ja perhetoiminta seurakunnissa* (s. 133). (Diak Työelämä 6). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/116389/Diak_Työelämä_978-952-493-270-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P., & Liikanen, E. (2013). Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede*, 25(4), 291–301.
- Kansaneläkelaitos. (24.11.2022). *Perhevapaat uudistuvat*.
<https://www.kela.fi/perhevapaaudistus>
- Kirkon ydinosaaminen. (i.a.) *Nuorisotyönohjaajan ydinosaamiskuvaus*.
<https://kirkonydinosaaminen.fi/nuorisotyönohjaaja.html>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (2017). *Lapsen ja vanhemman kiintymyssuhde*.
<https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/lapsen-ja-vanhemman-varhainen-vuorovaikutus/lapsen-ja-vanhemman-kiintymyssuhde/>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (2021). *Lapsen ja vanhemman varhainen vuorovaikutus*.
<https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/lapsen-ja-vanhemman-varhainen-vuorovaikutus/>
- Markkula, N., & Suvisaari, J. (2017). Masennushäiriöiden esiintyvyys, riskitekijät ja ennuste. *Lääketieteellinen aikakausikausikirja Duodecim* 133(3), 275–282.
<https://www.duodecimlehti.fi/duo13544>
- Mieli ry-a. (i.a.-a) *Mieli ry*.
<https://mieli.fi/mieli-ry/>
- Mieli ry-b. (i.a.-b) *Mitä Mieli ry tekee?*
<https://mieli.fi/mieli-ry/toiminta/>

- Mieli ry. (2022). *Mieli ry:n eettiset periaatteet*.
<https://mieli.fi/mieli-ryn-eettiset-periaatteet/>
- Miessakit.ry. (2022). *Isätyökirja*.
<https://www.miessakit.fi/wp-content/uploads/2021/11/Isatyokirja.pdf>
- Mäntyniemi, M., Luoma, I., Puura, K., & Tamminen, T. (2003). Tunteet, varhainen vuorovaikutus ja aivojen toiminnallinen kehitys. *Lääketieteellinen aikakausikirja Duodecim* 119(6), 459–465. <https://www.duodecimlehti.fi/lehti/2003/6/duo93467#s4>
- Nurmi, Jurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen P., Pulkkinen L., & Ruopila, I. (2014.) *Ihmisen psykologinen kehitys*. WSOYpro Oy.
- Pesonen, A-K. (2010) *Varhainen vuorovaikutus on suotuisan psyykkisen kehityksen edellytys*.
<https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo98656.pdf>
- Puura, K., & Tamminen, T. (2016.) *Pikkulapsipsykiatria – ei tarua vaan todellisuutta*. Duodecim 135 951–959.
https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/101663/pikkulapsipsykiatria_2016.pdf?sequence=1
- Puura, K., Sannisto, T. & Riihonen, R. (25.5.2018) *Mitä vauva haluaa? Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen neuvolassa*.
<https://www.laakarilehti.fi/tieteessa/katsausartikkeli/mita-vauva-haluaa-varhaisen-vuorovaikutuksen-tukeminen-neuvolassa/?public=651c21f2876587a7b15d1deb4b0bdc52#reference-10>
- Salminen, A. (2011). *Mikä on kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasan yliopiston julkaisuja. https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf
- Salo, S. (2002). Varhaisin kiintymyssuoja: Kiintymyssuhteen synty ensimmäisen elinvuoden aikana. Teoksessa J. Sinkkonen (toim.) *Pesästä lentoon – Kirja lapsen kehityksen kasvattajalle*.
- Sinkkonen, J. (2012). *Isäksi ensi kertaa*. WSOY.
- Sinkkonen, J. (2018). *Kiintymyssuhteet elämänkaareissa*. Duodecim.
- Sinkkonen, J. (2020). *Onnellinen lapsi*. WSOY.
- Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. (2016). *Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä*. 2. korj. p. Turku: Juvenes Print.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. (i.a.) *Perhelähtöisen seurakunnan suunta-
viivat*. [https://evl.fi/documents/1327140/59796978/Per-
hel%C3%A4ht%C3%B6isen+seurakunnan+suuntavii-
vat.pdf/da634775-2fcf-1f76-2499-
ae8b2a004ebc?t=1576070995000](https://evl.fi/documents/1327140/59796978/Perhel%C3%A4ht%C3%B6isen+seurakunnan+suuntaviivat.pdf/da634775-2fcf-1f76-2499-ae8b2a004ebc?t=1576070995000)

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. (27.4.2022.) *Kiintymyssuhteen merkitys ja sen
tukeminen*.

[https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteis-
kunnassa/vammaisen-henkilo-vanhempana/kiintymyssuhteen-mer-
kitys-ja-sen-tukeminen](https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteis-
kunnassa/vammaisen-henkilo-vanhempina/kiintymyssuhteen-mer-
kitys-ja-sen-tukeminen)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kus-
tannusosakeyhtiö Tammi.

Valtonen, M. & Ojell, R. (2022). Varhaiskasvatus ja perhetoiminta muutoksessa.
Teoksessa J. Porkka & M. Valtonen (toim.) *Lupa uskoa ja kasvaa –
Kirkon kasvatuksen barometri 2022*. (s. 158–182). (Suomen ev.-
lut.-kirkon julkaisuja 141). Kirkon tutkimus ja koulutus.

KIRJALLISUUSKATSAUKSEN LÄHTEET

- Bockneck, E.L., Dayton, C., Raveau, H.A., Richardson, P., & Brophy-Herb, H.E. (2017). Routine active playtime with fathers is associated with self-regulation in early children. *Merril-Palmer Quarterly*, 63 (1), 105–134.
- Kouvo, A., Korja, R., & Ahlqvist-Björkroth, S. (2013). Vanhemman kiintymyssuhderepresentaatiot ja vanhempi-lapsisuhde. *Psykologia*, 48, 383–401.
- Mykkänen, J., & Eerola, P. (2013). Isyyteen sitoutuminen ja isän vastuu esikoisisien kertomana. *Kasvatus*, 1, 17–29. https://www.researchgate.net/profile/Petteri-Eerola/publication/317662555_Isyyteen_sitoutuminen_ja_isan_vastuu_esikoisisien_kertomana/links/5947ca78aca272c218c3a8f1/Isyyteen-sitoutuminen-ja-isaen-vastuu-esikoisisien-kertomana.pdf
- Trahan, M.H., & Cheung, M. (2018). Fathering involvement to Engagement: a Phenomenological Qualitative Roadmap. *Child & Adolescent Social Work Journal*, 35 (4), 367–375.
- Webster, L., Low, J., Siller, C., Hackett, R., & Hackett, R.K. (2013). Understanding the contribution of a father's warmth on his child's social skills. *Men's Studies Press*, 11 (1), 90–113.

LIITTEET

Liite 1. Tiedonhakuprosessi

Suomenkieliset tietokannat:

Tietokanta	Hakusana	Osumat	Tarkasteltu	Työhön hyväksyty
Arto	Turvallinen kiintymyssuhde	5	0	0
	Turvallinen kiintymyssuhde ja isyys	0	0	0
	Turvallinen kiintymyssuhde ja isä	0	0	0
	Turvallinen kiintymyssuhde isyys	0	0	0
	Turvallinen kiintymyssuhde isä	0	0	0
	Turvallinen kiintymyssuhde vanhemmat	3	0	0
	Turvallinen kiintymyssuhde vanhemmuus	1	0	0
	Kiintymyssuhde	108	1	1
	Varhainen vuorovaikutus ja isyys	8	0	0
	Varhainen vuorovaikutus ja isä	17	0	0
	Isyys	1591	0	0
Finna	Isyys ja varhainen vuorovaikutus	10	2	0
	Varhainen vuorovaikutus ja isä	21	3	0
	Turvallinen kiintymyssuhde	132	0	0
	Turvallinen kiintymyssuhde ja isä	0	0	0
	Turvallinen kiintymyssuhde ja isyys	10	0	0
	Turvallinen kiintymyssuhde vanhemmat	3	0	0
Google Scholar	Turvallinen kiintymyssuhde	5620	0	0
	Varhainen vuorovaikutus ja isyys	16 000	0	0
	Turvallinen kiintymyssuhde ja isyys	1090	20	1
	Varhainen vuorovaikutus ja isyys	2810	0	0

Englanninkieliset tietokannat:

Tietokanta	Hakusana	Osumat	Tar- kasteltu	Työhön hyväksytyt
EBSCO Academic Search Premier	Early interaction and fatherhood	9	1	0
	Early interaction or fatherhood	17 778	0	0
	Secure attachment and fatherhood	3	0	0
	Secure attachment or fatherhood	14 545	0	0
Proquest Social Sci- ence Pre- mium Col- lection	Secure attachment and fatherhood	264	9	2
	Secure attachment or fatherhood	14 404	0	0
	Early interaction and fatherhood	1 730	9	1
	Early interaction or fatherhood	210 624	0	0